

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 296/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sk 13/2018 z 31. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta namietal porušenie

základných práv na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sk 13/2018 z 31. júla 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“). Ústavná sťažnosť bola ešte doplnená aj podaním sťažovateľa z 22. apríla 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej doplnenia a ďalších príloh vyplýva, že rozhodnutím generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, ústredia (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) č. 58040864970 z 11. novembra 2016 (ďalej aj „rozhodnutie Sociálnej poisťovne“) sťažovateľovi bola zamietnutá jeho žiadosť o starobný dôchodok. Keďže s týmto rozhodnutím Sociálnej poisťovne sťažovateľ nesúhlasil, podal proti nemu správnu žalobu podľa § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“). Následne Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 2 Sa 2/2017 zo 7. novembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) jeho žalobu zamietol a napokon najvyšší súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu zamietol.

3. Sťažovateľ je presvedčený, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu boli porušené jeho označené práva v bode 1 na tom základe, že mu nebol priznaný starobný dôchodok od 5. apríla 2016, a to napriek tomu, že mu starobný dôchodok vznikol podľa platných právnych predpisov dovŕšením veku 58 rokov. V ústavnej sťažnosti cituje najmä § 9 ods. 1 písm. h) platného v čase priznania invalidného dôchodku, ako aj k 31. decembru 1999 a § 174 ods. 1 písm. c) a § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) v spojení s § 274 ods. 1 zákona „č. 461/2003 Z. z.“ a poukazuje na to, že mu bol odopretý starobný dôchodok len preto, že „*jeho zamestnanie v I. pracovnej kategórii k 31.12.2019 netrvalo*“ (správne má byť asi k „31. 12. 1999“, pozn.). Podľa neho „*doba poberania invalidného dôchodku sa započítava ako náhradná doba do zamestnania a táto náhradná doba sa považuje za zamestnanie*“ v súlade s § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že v jeho veci interpretácia a aplikácia § 142 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. zo strany najvyššieho súdu a predtým krajského súdu je príkladom, ktorý nie je zlučiteľný s jeho základným právom zaručeným v čl. 39 ods. 1 ústavy, a tiež v závere ústavnej sťažnosti opätovne zdôrazňuje, že najvyšší súd mu nedal žiadnu odpoveď *«na zásadnú otázku, ktorou je „výklad ustanovenia § 142 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. so zreteľom na jeho platné znenie, ktoré zrozumiteľne a výslovne „na účely“ splnenia podmienky zamestnania v I. pracovnej kategórii ku dňu 31.12.1999 označuje za dobu zamestnania aj náhradnú dobu»*, čím svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil a porušil tak aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie.

5. Sťažovateľ na základe uvedeného navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Taktiež sťažovateľ žiada ústavný súd, aby zakázal najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní jeho označených práv a domáha sa aj priznania trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré v sťažnosti označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011, I. ÚS 330/2019).

11. Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe... Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom

ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

13. Sťažovateľ v podstatnom namieta porušenie označených práv (body 1, 5 a 11) z dôvodov uvedených v bodoch 3 a 4, nesúhlasí s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, a preto žiada ústavný súd o jeho preskúmanie.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

14. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivý proces) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž

nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, I. ÚS 334/08, III. ÚS 88/2017).

15. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

16. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v súvislosti s jeho napadnutým rozsudkom sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy (resp. dohovoru).

17. V prvom rade je potrebné uviesť, že kľúčovou a rozhodujúcou námietkou sťažovateľa bolo to, že najvyšší súd mu nedal žiadnu odpoveď *«na zásadnú otázku, ktorou je „výklad ustanovenia § 142 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. so zreteľom na jeho platné znenie, ktoré zrozumiteľne a výslovne „na účely“ splnenia podmienky zamestnania v I. pracovnej kategórii ku dňu 31.12.1999 označuje za dobu zamestnania aj náhradnú dobu»*.

18. Ústavný súd konštatuje, že predloženú námietku v takom znení a v podobe, ako to namietal na ústavnom súde, predtým v konaní pred krajským súdom (v správnej žalobe podľa Správneho súdneho poriadku z 12. januára 2017), ale ani neskôr v kasačnej sťažnosti z 8. januára 2018 proti napadnutému rozsudku krajského súdu, nepredniesol. Ak teda sťažovateľ svoje námietky k nesprávnej aplikácii § 142 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. neuplatnil najprv v konaní pred všeobecnými súdmi, hoci tak urobiť mohol, nemôže neskôr úspešne namietat' ani porušenie svojich práv na ústavnom súde. Ústavný súd sa preto bližšie nezaoberal touto námietkou, riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. IV. ÚS 266/08, PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 95/2011, I. ÚS 76/2011, I. ÚS 314/2011, II. ÚS 399/2014, II. ÚS 70/2017).

19. Ak má na mysli sťažovateľ neprávnu aplikáciu iných ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. (v bode 3 ústavnej sťažnosti a v bode 11 napadnutom rozsudku najvyššieho súdu), ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd svoje rozhodnutie, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu, logicky, jasne, a zrozumiteľne odôvodnil. V tomto prípade dostal sťažovateľ adekvátnu odpoveď na námietky uvedené v jeho kasačnej sťažnosti, čo je podrobne rozpísané v bodoch 21 až 34 (nie je úlohou ústavného súdu tieto závery najvyššieho súdu bližšie citovať, pretože obsah sťažovateľ dobre pozná). Preto ústavný súd už iba v závere konštatoval, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je ústavne udržateľný a legitímny, vylučujúci možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu (nadväzujúce na napadnutý rozsudok krajského súdu) obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Súčasne nevyplýva z nich ani taká aplikácia ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (SSP), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého

rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

21. Obdobné uvedené platí aj vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, keď o prípadnom porušení tohto základného práva by bolo možné v danej veci uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru), resp. v spojení s ich porušením. Keďže namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy.

22. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

23. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti nebol už právny dôvod zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu